

Univerzita Palackého Olomouc
Fakulta zdravotnických věd

Ústav porodní asistence

VYSOKOŠKOLSKÁ ODBORNÁ ČINNOST

Porodní asistentka jako edukátorka ženy na oddělení šestinedělí

Školitel: Mgr. Věra Vránová, Ph.D.

Souhrn

Vysokoškolská odborná činnost na téma: Porodní asistentka jako edukátorka ženy na oddělení šestinedělí se zabývá informovaností žen po porodu během pobytu na oddělení šestinedělí. Cílem práce bylo, kromě zjištění kde získávají informace před porodem, zjistit i od koho šestinedělky z Fakultní nemocnice Olomouc a z nemocnice Valašské Meziříčí získávají informace o dané problematice v průběhu hospitalizace. Zda je edukují převážně porodní asistentky na oddělení šestinedělí nebo dětské sestry na oddělení novorozenců. Cílem bylo také zjistit, do jaké míry jsou tyto informace dostačující či nikoliv a jaká je případná úroveň edukace. Vědomostní test měl za cíl ozřejmit míru efektivitu poskytnuté edukace.

Díky této práci bylo zjištěno, že ženy nejčastěji získávají informace o šestinedělí z dostupných literárních zdrojů, nejméně pak čerpají z prenatálních poraden. Většina žen informace hodnotí za dostatečné a mnohým tyto informací následně pomohly v šestinedělí.

Na odděleních šestinedělí převážně edukují dětské sestry. Kromě témat souvisejících s kojením, dětské sestry edukují také i v oblastech stravy kojících matek. Ve Fakultní nemocnici Olomouc dokonce sestry častěji než porodní asistentky informují o hygieně prsou a cvičení pánevního dna. Porodní asistentky z Fakultní nemocnice Olomouc a z nemocnice Valašské Meziříčí zato více edukují o tématu správné hygieny po porodu. Z dotazníků také vyplynulo, že ve větším rozsahu témat jsou edukovány respondentky z Fakultní nemocnice Olomouc než z nemocnice Valašské Meziříčí. Přesto, ale edukace v obou nemocnicích pokulhává v tématech: Strava kojící matky, Cvičení pánevního dna a Antikoncepce po porodu. Kvalita edukací se v obou nemocnicích nejčastěji pohybovala v úrovni střední a vysoké. Nejčastější forma edukace byla forma rozhovor + případný nácvik. Většina respondentek zatrhla, že byla edukována každý den. Mnohé mají pocit, že byly řádně poučeny na oddělení šestinedělí. Nejčastějším místem poskytování edukace se stal pokoj.

Vědomostní test dopadl v obou nemocnicích obdobně. Většina respondentek na otázky odpověděla správně.

Klíčová slova

šestinedělí, edukace, porodní asistentka, dětská sestra

Summary

Topic of this academic paper is concerned about education of women during the puerperium period spent in the hospital. The aim of this paper was to get the insight where and from who mothers get necessary information before the childbirth, whether is it from midwife, children's nurse or assistant in a puerperium ward. The purpose of the study was also to examine quality and sufficiency of received information. The knowledge quiz was used to measure level of provided education in hospitals. The mothers were questioned in the University hospital in Olomouc and in the hospital in Valasske Mezirici.

In this study, there was found that mothers get information about the puerperium from relevant available literature. The prenatal advisory service providers were identified as the rarest source of information. The most of mothers evaluated level of provided information as sufficient and helpful during puerperium period.

Further it was found that children's nurse educated most often mothers during stay in the puerperium ward in hospital. Besides education about breast feeding, children's nurses educated about the mother nutrition during lactation. Moreover, the children's nurses in the University hospital in Olomouc inform more often mothers about appropriate hygiene of breasts and about special exercise of pelvic floor. On the other hand the midwives from both hospitals educate more about appropriate hygiene after childbirth. Furthermore, it was found that mothers from the University hospital in Olomouc are informed about wider range of issues than mothers in the hospital in Valasske Mezirici. The quality of education was evaluated by mothers in both hospitals mostly from middle and to high level. As the most common form of education was used dialog between specialized hospital person and mother with eventual practice. Most of the respondents stated that she was educated daily. Majority of them feel that they were educated sufficiently during the stay in puerperium ward in a hospital. The hospital room of mothers was selected as the most common place for education.

The results from the knowledge quiz came out similarly in both hospitals. The answers of the respondents were mostly right.

Key words

puerperium, education, midwife, children's nurse

Úvod

Šestinedělí též puerperium je období, které nastává po ukončeném těhotenství a porodu. V této době se tělo ženy navrácí do stavu, ve kterém bylo před otěhotněním. Fyziologické změny postihují téměř všechny tkáně jejího organismu.

Šestinedělí lze rozdělit na rané a pozdní. Rané trvá 10 dní po porodu. V tomto období se stabilizuje tvorba mateřského mléka, hojí se poporodní poranění. Během této doby je žena v nejužším kontaktu se svým novorozeným miminkem. Po ranném šestinedělí následuje šestinedělí pozdní. To končí zhruba po 6 – 7 týdnech po porodu. Matka si zde s děťátkem zavádí denní režim a vzájemně se poznávají.

Žena po porodu je psychicky i fyzicky vyčerpaná. Má potíže se svými zdravotními obtížemi. U prvorodičky k tomu přibývá i zcela nová životní role. Poprvé se stala matkou. Často mívá potíže s kojením, svému dítěti ještě nerozumí a neví, co její dítě potřebuje. To v ní mnohdy vzbuzuje pocit, že svou roli nezvládne, že se o dítě nedokáže postarat. Žena v této etapě života je velmi zranitelná a psychicky labilní. Vedle radosti z narozeného děťátka má i stavy nejistoty, bývá plačtivá a to zcela bez zjevné příčiny. Tento stav vrcholí zhruba 3. až 5. den po porodu a nazýváme ho „blue period nebo „baby blues“. Je třeba si poroto uvědomit, že se žena nachází ve velmi citlivém období. Nedokáže zde řešit problémy racionálně a s nadhledem. Potřebuje proto pomoc nejen zdravotníků či partnera, ale i radu zkušené matky nebo kamarádky. K ženě je zapotřebí přistupovat trpělivě, šetrně a opatrně volit slova, protože i maličkost jí může dostat do depresivního stavu.

Během gravidity se prsy připravují na svou novou úlohu – laktaci. Vlivem těhotenských hormonů se prsní žlázy zvětšují a vytváří se v nich žlutá tekutina zvaná mlezivo. To má větší energetickou hodnotu než mateřské mléko a také se od mateřského mléka odlišuje i jiným složením. V prvních 2 dnech po porodu tak vytváří tu nejlepší výživu, kterou novorozenec po porodu může dostat. Od 3.- 4. dne mlezivo volně přechází v mateřské mléko. Mění se jeho složení. Kromě všech potřebných živin, vitamínů a minerálu obsahuje i řadu protilátek, které chrání dítě před některými infekcemi.

První přiložení novorozence k prsu je doporučováno nejlépe ihned nebo nejpozději do 30 minut po porodu.

Definice edukace: Edukace (vzdělání) je souhrn znalostí, které získáváme pomocí vzdělávání, výuky a studia specifických vědomostí.

Slovo vzdělání - „edukace“ vychází z latinského slova *educare* a znamená „vedení ven“ nebo „vedení vpřed“.

Porodní asistentka je partner ženy po celý život. Snaží se ženu doprovázet, být jí oporou slovem i gestem. Potřebné informace jí sděluje formou edukace.

Mezinárodní definice porodní asistentky: Porodní asistentka je osoba, která byla řádně přijata do oficiálního vzdělávacího programu pro porodní asistentky uznávaného v dané zemi, která tento vzdělávací program úspěšně ukončila a získala tak požadovanou kvalifikaci a registraci pro výkon povolání porodní asistentky.

Porodní asistentka je uznávána jako plně zodpovědný zdravotnický pracovník, který pracuje jako partner ženy, poskytuje jí potřebnou podporu, péči a radu během těhotenství, porodu a v době poporodní, vede porod na svou vlastní zodpovědnost, poskytuje péči novorozencům a dětem v kojeneckém věku. Tato péče zahrnuje preventivní opatření, podporu normálního porodu, zjišťování komplikací u matky nebo dítěte, zprostředkování přístupu k lékařské péči nebo jiné vhodné pomoci a provedení nezbytných opatření při mimořádné naléhavé situaci.

Porodní asistentka má důležitou úlohu ve zdravotním poradenství a vzdělávání nejen žen, ale i v rámci jejich rodin a celých komunit. Tato práce by měla zahrnovat předporodní přípravu a přípravu k rodičovství a může být rozšířena i do oblasti zdraví žen, sexuálního nebo reprodukčního zdraví a péči o dítě.

Porodní asistentka může vykonávat svou profesi v jakémkoli prostředí, včetně domácího prostředí, ambulantních zdravotnických zařízení, nemocnic, klinik, nebo zdravotnických středisek.

Tato definice byla přijata na kongresu Mezinárodní konfederace porodních asistentek konaném 19.7. 2005 v Brisbane, Austrálie. Nahrazuje Definicí porodní asistentky přijatou v roce 1972 a doplněnou v roce 1990.

Podle nových právních předpisů (2004) mohou porodní asistentky v ČR - podobně jako v ostatních zemích EU - pracovat samostatně, tj. bez odborného dohledu a bez indikace lékaře v případě fyziologického těhotenství, porodu a šestinedělí. Do jejich náplně práce patří rovněž ošetrovatelská péče o ženu na úseku gynekologie. Po vstupu ČR do EU mohou české porodní asistentky pracovat za srovnatelných podmínek v libovolném z členských států. Stejně tak mohou porodní asistentky ze zemí EU pracovat u nás.

Metodika

Cíle práce:

1. Zjistit zdroje informací, kde respondentky před porodem získávaly informace o šestinedělí a zda uvedené zdroje byly dostačující
2. Zjistit kdo respondentky na oddělení šestinedělí edukuje o jednotlivých edukačních tématech (technika kojení, délka kojení...) a zároveň zjistit úroveň edukace sdělované respondentkám
3. Zjistit kvalitu edukace (prostředí edukace, forma edukace, častost edukace)
4. Zjistit úroveň znalostí respondentek po edukaci

Výzkumný soubor

Soubor respondentek činí 60 (100%) žen na oddělení šestinedělí. Z toho 30 (50%) matek reprezentuje Fakultní nemocnici Olomouc a 30 (50%) nemocnici Valašské Meziříčí.

Výzkumná metoda

Dotazník o 13 položkách, které sledují míru informovanosti respondentek před porodem a kvalitu edukace na oddělení šestinedělí.

Vědomostní test o 12 položkách. Slouží k prověření vědomostí respondentek po edukaci.

Většina položek v dotazníku a v příloženém vědomostním testu byla uzavřená, kdy odpovědi byly předem formulovány a klientky pouze vybíraly tu odpověď, která se jim nejvíce blížila jejich názoru. Dotazník obsahoval pod položkou č. 8 i tabulku, do které měly respondentky zaznačit, kdo je informoval a do jaké míry byly informace dostačující.

Výzkumné šetření

Výzkumné šetření proběhlo v měsíci březnu roku 2010. Zúčastnilo se ho 30 (50%) žen po porodu z Fakultní nemocnice Olomouc a 30 (50 %) žen po porodu z nemocnice Valašském Meziříčí.

Celkem v nemocnici Valašské Meziříčí bylo rozdáno 37 (100%) dotazníků z toho se nevrátilo 7 (19%). Ve Fakultní nemocnici Olomouc bylo rozdáno 43 (100%) dotazníků z toho se nevrátilo 13 (30%). Návratnost byla tedy v nemocnici Valašské Meziříčí 81% a ve Fakultní nemocnici Olomouc 70%. Celková návratnost z počtu 80 (100%) činila 75%.

V rámci dotazníkového šetření odpověděly ženy ve věku od 18 do 37 let. Z nichž byla nejpočetnější skupina, která čítala 37 (62%) respondentek, v rozmezí od 29 do 35 let. Většina,

tj. 30 (50% všech) respondentek uvedla, že rodila poprvé, 21 (35%) respondentek rodilo podruhé a 9 (15%) respondentek rodilo už potřetí či vícekrát.

Výsledky výzkumného šetření

V průběhu těhotenství 56 (93%) respondentek získalo informace o šestinedělí, 3 (5%) uvedly, že informace nezískaly a 1 (2%) respondentka na otázku neodpověděla.

49x (82%) bylo uvedeno, že informace získávaly z dostupných literárních zdrojů (knihy, časopisy, brožury, letáky), 40x (67%) z internetu, 15x (25%) z předporodního kurzu, 15x (25%) uvedly jiné zdroje (kamarádka, rodina) a 10x (17%) získaly informace z prenatální poradny.

52 (87%) respondentek zhodnotilo množství dostupných zdrojů za dostatečné, 1 (2%) uvedla zdroje za nedostatečné, 3 (5%) nevěděly, 1 (2%) se zdržela a 3 (5%) vzhledem k tomu, že žádné informace nezískaly, neodpovídaly.

56 (93%) respondentek, které odpověděly na předchozí otázku, následně zhodnotily, že informace nabyté v období těhotenství, jim pak následně byly přínosem v období šestinedělí. Kladně odpověděla i respondentka, která uvedla, že zdroje o této problematice jsou nedostatečné.

Ze 30-ti (100%) respondentek, které rodily ve Fakultní nemocnici Olomouc, 26 (87%) odpovědělo, že byly na oddělení šestinedělí poučeny a 4 (13%) uvedly, že poučeny nebyly.

Ze 30-ti (100%) respondentek, které rodily v nemocnici ve Valašském Meziříčí, 29 (97%) odpovědělo, že byly na oddělení šestinedělí poučeny a pouze 1 (3%) respondentka uvedla, že poučena nebyla.

Položka č. 8 Tabulka - zaškrtnutí tématické oblasti, o které byla respondentka v průběhu hospitalizace poučena, zahrnutí informátora, který jí poučil a zaznačení úrovně kvality edukace.

Výsledky z nemocnice Valašského Meziříčí znázorňuje tato tabulka:

Tabulku vyplnilo – 25 (83%) respondentek, nevyplnilo – 5 (17%) respondentek – z toho 1 (20%) nebyla poučena na oddělení šestinedělí. Pod možností jiný se nejčastěji objevoval leták, internet, předporodní kurz, přednáška a gynekolog.

Tématická oblast	Informátor			Kombinace			Úroveň poučení			Položku nevyplnilo	Položku vyplnilo
	Dětská sestra	Porodní asistentka	Jiný	Sestra + asistentka	Sestra + jiný	Asistentka + jiný	Nízká	Střední	Vysoká		
<i>Nástup kojení</i>	21	5	2	2	2	-	-	9	15	1	24 (96%)
<i>Technika kojení</i>	21	4	2	2	1	-	2	6	16	1	24 (96%)
<i>Interval kojení</i>	21	4	2	1	1	-	1	8	16	-	25 (100%)
<i>Délka kojení</i>	20	4	2	1	1	-	-	9	15	1	24 (96%)
<i>Odstříkávání</i>	11	2	3	-	1	-	1	6	8	10	15 (60%)
<i>Celková hygiena po porodu</i>	5	16	2	4	-	2	-	5	12	8	17 (68%)
<i>Hygiena prsou</i>	4	9	4	1	-	1	1	3	11	10	15 (60%)
<i>Prevence popraskaných bradavek</i>	13	5	5	-	1	2	1	5	14	5	20 (80%)
<i>Prevence zánětu prsou</i>	6	5	5	1	-	-	-	5	10	10	15 (60%)
<i>Léčba popraskaných bradavek</i>	10	5	5	-	-	1	-	9	10	6	19 (76%)
<i>Léčba zánětu prsou</i>	5	4	3	-	-	1	-	4	7	14	11 (44%)
<i>Strava kojící matky</i>	8	6	4	2	-	1	-	5	10	10	15 (60%)
<i>Cvičení pánevního dna</i>	1	4	7	-	-	-	4	5	3	13	12 (48%)
<i>Vhodná antikoncepce</i>	-	2	5	-	-	-	-	4	3	18	7 (28%)
<i>Jiné</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Z tabulky je patrná relativně dobrá edukace v oblasti nástupu, techniky, intervalu a délky kojení. Z 24 (96%) respondentek (u intervalu kojení 25 (100%) respondentek), které tyto tématické oblasti zahrňly, bylo 21 (88%) edukováno dětskou sestrou, z nichž je pouze 4x (17%) poučily porodní asistentky (pod nástupem kojení poučily 5x (21%)). 2x (8%) v každém tématu respondentky uvedly zdroj jiný. Respondentky uváděly i kombinace edukátorů – sestra + porodní asistentka, sestra a jiný, porodní asistentka + jiný. Kvalita edukace byla relativně vysoká, označilo ji 15 (63%) – 16 (68%) respondentek v každé této tématické oblasti.

Tabulka nám i odhalila oblast nejnižší edukace: Vhodná antikoncepce po porodu. Pouze 7 (28%) respondentek uvedlo poučení v této edukační oblasti. 2 (29%) z nich poučila porodní asistentka, 5 (71%) respondentek uvedlo zdroj jiný – gynekolog, literatura, internet. 4 (57%) z nich zahrňly úroveň střední a 3 (43%) úroveň vysokou.

Výsledky z Fakultní nemocnice Olomouc znázorňuje tato tabulka:

Tabulku vyplnilo – 24 (80%) respondentek , nevyplnilo – 6 (20%) respondentek – z toho 4 (67%) nebyly poučené na oddělení šestinedělí. Pod možností jiný se nejčastěji objevoval leták, internet, rodina, naučné video a gynekolog.

Tématická oblast	Informátor			Kombinace			Úroveň poučení			Položku nevyplnilo	Položku vyplnilo
	Dětská sestra	Porodní asistentka	Jiný	Sestra + asistentka	Setra + jiný	Asistentka + jiný	Nízká	Střední	Vysoká		
<i>Nástup kojení</i>	22	4	1	4	-	-	-	5	18	1	23 (96%)
<i>Technika kojení</i>	24	5	1	5	1	-	1	4	19	-	24 (100%)
<i>Interval kojení</i>	24	4	-	4	-	-	1	2	21	-	24 (100%)
<i>Délka kojení</i>	24	3	-	3	-	-	-	7	17	-	24 (100%)
<i>Odstříkávání</i>	20	-	-	3	-	-	3	5	12	3	20 (83%)
<i>Celková hygiena po porodu</i>	10	17	-	6	-	-	2	7	12	3	21 (88%)
<i>Hygiena prsou</i>	19	9	3	8	-	-	3	7	14	1	23 (96%)
<i>Prevence popraskaných bradavek</i>	18	6	3	4	1	-	1	9	12	2	22 (92%)
<i>Prevence zánětu prsou</i>	16	5	1	3	-	-	3	7	9	5	19 (79%)
<i>Léčba popraskaných bradavek</i>	16	6	2	3	-	-	-	10	11	3	21 (88%)
<i>Léčba zánětu prsou</i>	12	5	2	3	-	-	3	8	5	8	16 (67%)
<i>Strava kojící matky</i>	9	5	3	2	-	-	2	8	5	9	15 (63%)
<i>Cvičení pánevního dna</i>	6	4	5	3	-	1	4	4	3	13	11 (47%)
<i>Vhodná antikoncepce</i>	4	1	4	1	-	-	3	2	3	16	8 (33%)
<i>Jiné</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Z této tabulky je rovněž zřejmá dobrá edukace v oblasti nástupu, techniky, intervalu a délky kojení. Z celkového počtu 24 (100%) respondentek (u nástupu kojení 23 (96%) respondentek), které tyto tématické oblasti zahrly, byly poučeny v každé oblasti, kromě nástupu kojení, 24x (100%) dětskou sestrou. O nástupu kojení je informovaly dětské sestry 22x (92%). Porodní asistentky je o tématech související s kojením edukovaly málo. Respondentky uvedly pouze edukaci z jejich strany 3 (12%)-5x (21%). 1x (4%) vedly u nástupu kojení a techniky kojení zdroj informací – jiný. Rovněž i zde respondentky uváděly různé kombinace edukátorů. Kvalita edukace se pohybovala od 17 (71%) až 21 (88%) zahržením úrovně vysoké. Nejvyšší úroveň, 21 (88%) zahržením, uvedly tématickou oblast interval kojení.

Z tabulky vyplynula, tak jak z předchozí, nejnižší informovanost respondentek v tématické oblasti: Vhodná antikoncepce. Tu zahrlo pouze 8 (33%) respondentek z 24 (100%) možných. 4x (50%) je informovala dětská sestra, 1x (4%) porodní asistentka a 4x (50%) uvedly zdroj jiný. Úroveň kvality edukace 3 (38%) respondentky ohodnotily kvalitou vysokou, 2 (29%) střední a 3 (38%) nízkou.

Následující položka č. 9 zhodnotila nejčastější formu edukace, kterou jsou informace klientkám sděleny. Došlo se k tomuto závěru: Nejčastější forma edukace v nemocnici ve Valašském Meziříčí byla ve 26 (93%) případech z 28 (100%) respondentek zatržena forma rozhovor + případný nácvik. V 7 (25%) případech se objevila edukace ve formě edukačního materiálu a pouze ve 2 (7%) případech byla zatržnuta edukace v podobě naučného videa. Na tuto otázku 2 (7%) respondentky neodpověděly, z nichž 1 (50%) se zdržela odpovědi a 1 (50%) nebyla poučená vůbec. Tyto 2 (7%) respondentky neodpovídaly i v dalších 4 položkách. Respondentky z Fakultní nemocnice Olomouc ve 25 (100%) případech z 25 (93%) odpovídajících respondentek uvedly nejčastější formu edukace rozhovor + případný nácvik. V 10 (40%) případech zaznačily edukaci formou edukačního materiálu. Edukace pomocí naučného videa zahrlo 13 (52%) respondentek. Tuto položku nevyplnilo 5 respondentek, z nichž se 1 zdržela odpovědi a zbylé 4 (17%) nebyly na oddělení šestinedělí poučeny vůbec. Další 4 položky rovněž nevyplnily.

Pod položkou 10. Musela jste o potřebné informace žádat? 26 (93%) respondentek z Valašského Meziříčí uvedlo, že potřebné informace získaly automaticky a pouze 2 (7%) respondentky uvedly, nutnost zažádání o potřebné informace. Ve Fakultní nemocnici ve 21 (84%) případech odpověděly respondentky záporně a 4 (16%) respondentky kladně.

V následující položce 11. Jak často jste byla na oddělení šestinedělí informována? Respondentky z nemocnice ve Valašském Meziříčí ve 20-ti (71%) případech uvedly, že byly edukovány každý den, 6x (21%) bylo uvedeno, že byly edukovány průběžně na požádání, 5x (18%) uvedly, že byly poučeny jen první den a variantu c) při propuštění domů neuvedla žádná respondentka. Některé respondentky uvedly více možností. 17 (68%) respondentek z Fakultní nemocnice Olomouc uvedlo, že byly edukovány každý den, 5x (20%) zaznačily edukaci dle potřeby a ve 4 (16%) případech zahrly možnost edukace jen první den. Variantu c) při popuštění domů i zde nezaznačila žádná respondentka.

Položka 12. Máte pocit, že jste byla na oddělení šestinedělí dostatečně poučena? Odpovědělo kladně 23 (82%) respondentek z nemocnice Valašské Meziříčí. Pocit o nedostatečné edukaci mělo 5 (18%) respondentek rovněž z této nemocnice. Z Fakultní

nemocnice Olomouc se 22 (88%) respondentek cítí poučeno, 2 (8%) respondentky mají pocit opačný a 1 (4%) respondentka na tuto položku neodpověděla.

Pod položkou 13. Prostředí, kde Vám byly informace poskytnuty bylo: V nemocnici ve Valašském Meziříčí nejčastěji – ve 28 (100%) případech - pokoj, z nichž 3x (11%) byl zatřžen v kombinaci s chodbu. 25x (100%) bylo ve Fakultní nemocnici Olomouc zatřhnuto pokoj, z nichž 1x (4%) byl pokoj zatřhnut s kombinací s chodbou a 1x (4%) s kombinací jiné – společenská místnost.

Výsledky Vědomostního testu

Vědomostí test obsahoval základní otázky o problematice šestinedělí. Otázky byly formulovány typu: Je vhodné v šestinedělí používat tampony?, Interval kojení se řídí dle: , Co jsou to očistky? Do testu bylo zařazeno 12 podobně formulovaných otázek. Otázky byly většinou uzavřeného typu. Respondentky měly možnost zatřhnout jednu či více správných odpovědí.

Vědomostní test byl vyhodnocen společně s respondentkami z Fakultní nemocnice Olomouc a s respondentkami z nemocnice Valašské Meziříčí. Test vyplnilo 60 (100%) respondentek, odevzdalo ho 60 (100%) respondentek.

Otázky mnohým respondentkám nečinily žádné problémy. Na většinu otázek odpověděly správně. Respondentky pouze zaváhaly v odpovědích na otázky správné polohy při kojení, volby nápojů a proč je dobré cvičit pánevní dno.

22 (37%) respondentek uvedlo, že by poloha při kojení měla být pohodlná pro dítě. Zbytek (63%) respondentek odpovědělo, že by měla být pohodlná pro oba. Což bylo správnou odpovědí.

Na otázku jaké nápoje mohou během kojení pít? Nejčastěji (60 respondentek - 100%) zatřhly čaj a nezávadnou vodu z kohoutku, tu zatřhlo 46 (67%) respondentek. Pouze 3 (5%) respondentky zatřhly všechny možné odpovědi naráz – čaj, víno (2 dcl občas), káva (1 šálek slabé kávy/den) a nezávadná voda z kohoutku.

V otázce proč je vhodné cvičit pánevní dno, nečastěji respondentky uváděly prevenci inkontinence moče, uvedlo ji 35 (58%) respondentek. Druhá nejčastější odpověď byla prevence sestupu dělohy, ta byla uvedena 22x (37%). Pouze 2x byly tyto 2 správné odpovědi zatřhnuty společně.

Diskuze

Práce si vyžádala použití dotazníkové metody sběru dat a rozhovoru na objasnění případných nejasností při vyplňování dotazníku a testu. Zároveň bylo nutností navázat důvěru a spolupráci s respondentkami.

Spolupráce s respondentkami byla trochu obtížnější. Část dotazníků i po osobním kontaktu bývávala nevyplněná. Dotazníky nebyly vyplněné především v situaci, kdy jsem respondentkám ponechala možnost, volně dotazníky odevzdávat na pracovnu porodních asistentek na oddělení šestinedělí. Z tohoto důvodu jsem zvolila jinou metodu sběru dat. Dotazníky rozdat a zároveň sesbírat. Návratnost se zde zvýšila na 100%.

Z výzkumu je patrné, že 55 (92%) respondentek je během těhotenství informováno o šestinedělí. Mnohé dokonce dokáží získané informace použít i v samotné praxi. Z tohoto vyplývá velký zájem o tyto informace. Jako zdroj informací respondentky nejčastěji uváděly běžně dostupnou literaturu a internet. Bohužel, co se týče edukování žen o šestinedělí, nejhůře dopadly prenatální poradny. Do budoucna by bylo proto vhodné, se pokusit o zlepšení této slabosti v primární péči.

V obou nemocnicích se edukace v mnohém shoduje. A to především ve formě, častosti a místem edukace. Respondentky nejčastěji získávaly informace ve formě rozhovoru s případnou ukázkou, dále pak formou edukačního materiálu. Většina respondentek se setkala s ochotou personálu, který je edukoval v průběhu každého dne hospitalizace. Rovněž většina respondentek pak odcházela do domácí péče s pocitem dobré informovanosti. Nejčastějším místem pro sdělovávání se stal pokoj klientek.

Součástí dotazníku byla i tabulka, která nám měla objasnit tématické oblasti, o kterých jsou respondentky informovány v průběhu hospitalizace na odděleních šestinedělích, dále pak kdo je o tématech edukoval a jaká byla kvalita poskytnuté edukace. Z dotazníků vyplynulo, že ve větším rozsahu témat jsou edukovány respondentky z Fakultní nemocnice Olomouc než z nemocnice Valašské Meziříčí. Přesto, ale edukace v obou nemocnicích pokulhává v tématech: Strava kojící matky, Cvičení pánevního dna a Antikoncepce po porodu. Většinou je o daných tématech poučovaly dětské sestry. Kvalita edukací se nejčastěji pohybovala od střední po vysokou úroveň.

Z Vědomostního testu je patrné, že respondentky jsou o základních tématech šestinedělí relativně dobře informovány.

Přínos pro praxi

Dotazník nám ukázal silné a slabé stránky edukace žen před porodem a na oddělení šestinedělí. Z dotazníku vyplynula nedostatečná edukace v prenatálních poradnách

a nedostatečná zapojenost porodních asistentek do edukace žen po porodu. Dotazník by proto měl být motivací tuto stinnou stránku překlenout a zlepšit motivaci porodních asistentek v oblasti edukace. Vždyť edukace je podstatná práce všech zdravotnických pracovníků a nemělo by se na ni zapomínat.

Zhodnocení cílů

Cíl 1. Zjistit zdroje informací, kde respondenty před porodem získávaly informace o šestinedělí a zda uvedené zdroje byly dostačující - **splněn**

Cíl 2. Zjistit kdo respondenty na oddělení šestinedělí edukuje o jednotlivých edukačních tématech (technika kojení, délka kojení...) a zároveň zjistit úroveň edukace sdělované respondentkám - **splněn**

Cíl 3. Zjistit kvalitu edukace (prostředí edukace, forma edukace, četnost edukace) - **splněn**

Cíl 4. Zjistit úroveň znalostí respondentek po edukaci - **splněn**

Seznam literatury:

1. ČEKAL, M., ŠULC, J. *Průvodce ženy jiným stavem: početí, těhotenství, porod, šestinedělí*. Praha: Ivo Železný, 2001. ISBN 80-237-3625-6

2. GRYGÁRKOVÁ, S. *Šestinedělí*. In Celostnimediceina.cz: Informační server o zdraví [online]. 06.02.2008. 2004 [cit. 2010-04-06]. Dostupné z WWW: <<http://www.celostnimediceina.cz/sestinedeli.htm>>

3. HANÁKOVÁ, T. *Jak dál po porodu – změny v šestinedělí*. In Gynekologická ordinace MUDr. Taťána Hanáková. 2007 [cit. 2010-04-06]. Dostupné z WWW: <http://www.hanakova-gynekologie.wz.cz/10_02.html>

4. Aperió - *Porodní asistentky* [online]. 2001. 2008 [cit. 2010-04-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.aperio.cz/porodnictvi/porodni-asistentky.shtml>>.

5. Porodní dům u Čápa - *Definice PA* [online]. 2000. 7.4.2010 [cit. 2010-04-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.pdcap.cz/Texty/PA/DefinicePA.html>>